

Голас Радзімы

№ 39 (1609)
27 верасня 1979 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

Кожнае выступленне народнага ансамбля танца «Палессе» — яркае маляўнічае відовішча, сапраўднае свята для глядачоў. Гэты самадзейны калектыў з Пінска шмат гастралюе па рэспубліцы і краіне. Летась артысты-аматары паказвалі сваё майстэрства на Кубе перад удзельнікамі Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў.
НА ЗДЫМКУ: выступае «Палессе».

Фота У. КРУКА.

МІНСК РЫХТУЕЦЦА
ДА АЛІМПІАДЫ-80

[«Трыбуны чакаюць гасцей»]

стар. 2

ШЧАСЦЕ ДЗЕЦЯМ УСЕЙ ЗЯМЛІ

[«For a Peaceful
Future for All Children»]

стар. 5

СПЕКТАКЛІ ПРАХОДЗІЛІ
З НЯЗМЕННЫМ ПОСПЕХАМ

[«Гонар для Савецкага Саюза»]

стар. 7

ЧАМУ СССР ДА ГЭТАГА ЧАСУ НЕ ВЫРАШЫЎ ЖЫЛЛЁВУЮ

ПРАБЛЕМУ?

За пасляваенны перыяд у СССР пабудавана 63 мільёны новых кватэр, а іх паранейшаму не хапае; штогод звыш дзесці мільёнаў чалавек становяцца навасёламі, а попыт на жыллё не змяншаецца. У чым справа?

ФАНТАЗІІ І РЕАЛЬНАСЦІ

Давайце на момант уявім, што ў ЗША, Англіі або любой іншай развітай капіталістычнай краіне, дзе жылля нібыта хапае, раптам пачалі бясплатна або за мізэрную арэндную плату раздаваць новыя добраўпарадкаваныя кватэры. Па прычыну: трэба — калі ласка, бяры. Думаю, у першы ж дзень былі б заселены ўсе дамы, якія цяпер пустуюць з-за высокай арэнднай платы. Затым ля варот арганізацыі, што займаецца размеркаваннем бясплатнага жылля, выстраілася б чарга

ся, а таксама новаўтвораныя. Права на бясплатнае атрыманне новых кватэр маюць і тыя, чые дамы з-за непраходнасці падлягаюць зносу.

Словам, попыт на жыллё ўсё яшчэ вялікі, хоць яго прырост у некалькі разоў апераджае прырост насельніцтва.

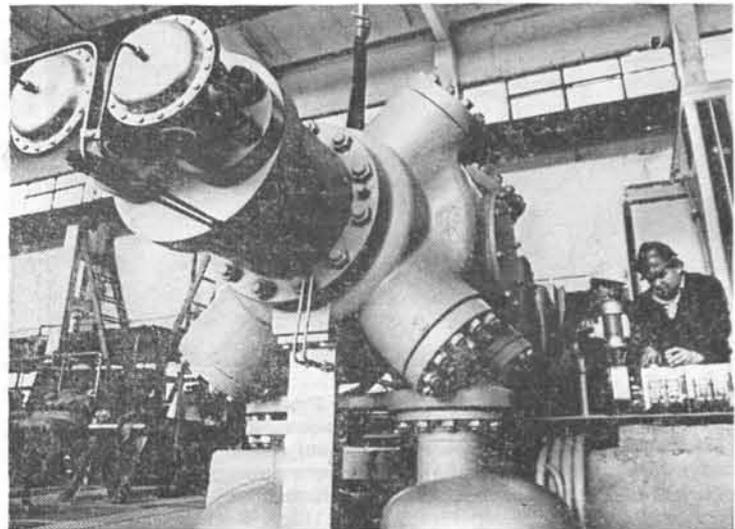
ГІСТАРЫЧНАЯ ДАВЕДКА

Вяртаючыся да пытання: чаму Савецкі Саюз да гэтага часу не вырашыў жыллёвую праблему? — мы не павінны скідаць з рахунку і некаторыя факты гістарычнага характару. Першы з іх — спадчына, якую атрымала Савецкая ўлада ад дарэвалюцыйнай Расіі. Са 180 мільёнаў квадратных метраў карыснай плошчы (уесь гарадскі жыллы фонд) 80 працэн-

ШЛЯХ У ЛІДЭРЫ

Пасляваенны жыллёвы крызіс вылучыў на першы план задачу стварэння прынцыпова новай тэхналогіі будаўніцтва жылля, якая дазволіла б у найкарацейшы тэрмін ліквідаваць вастрыню праблемы. Такая тэхналогія была распрацавана савецкімі спецыялістамі і атрымала назву «паточны метада буйнапанельнага домабудавання». «Нью-Йорк таймс» назвала яго выдатнай з'явай дваццатага стагоддзя. Упершыню ў сусветнай практыцы ўзвядзенне дамоў было пастаўлена на канвеер.

Новая тэхналогія дазволіла амаль у два разы павялічыць тэмпы збудавання жылля: калі ў 1951—1955 гадах у краіне было пабудавана 6

На Гродзенскім вытворчым аб'яднанні «Азот» завяршаюцца пусканаладочныя работы ў цэху па вытворчасці ўгнаенняў. Увод новага вытворчага комплексу дазволіць кожны год даваць народнай гаспадарцы краіны 330 тысяч тон ўгнаенняў. Пробная перапрацоўка раствору карбаміду дала першыя 80 тон гатовай прадукцыі. Мантажнікі і спецыялісты, якія абслугоўваюць устаноўку «Карбамід-3», рыхтуюць цэх да пуску.

НА ЗДЫМКАХ: наладочныя работы на цэнтральным пульце кіравання; падрыхтоўка помпаў высокага ціску да выпрабаванняў; агульны выгляд устаноўкі «Карбамід-3».

Фота Я. КАЗЮЛІ.

З ДЗЕСЯТКІ БУЙНЕЙШЫХ

ЗАВОД ПАБУДАВАНЫ!

На кожным стале ў святочны дзень ззяюць беласнежным фарфорам распісныя сервізы, прыгожая сталовая пасуда... І ўсё ж попыт на фарфаравыя вырабы не змяншаецца.

Па плане эканамічнага і сацыяльнага развіцця Беларускай ССР на дзiesiąтую пяцігодку было намечана ўзвесці адзін з дзiesiąці буйнейшых у нашай краіне фарфаровы завод у Добрушы. Месца размяшчэння было выбрана не выпадкова: тут дастаткова рабочай сілы, праз горад праходзяць чыгуначная і шасейная дарогі.

Ва ўзвядзенні новага прадпрыемства прымалі актыўны ўдзел многія вытворчыя калектывы Савецкага Саюза, а таксама дзяржаў — членаў Савета Эканамічнай Узаемадапамогі — ЧССР і ГДР. Чэхаславацкія сябры забяспечылі вогнетрывалымі матэрыяламі і тэхналагічнай аснасткай масападрыхтоўчы, гіпсалеіны, формаліейны і пячны цэхі.

Навейшае абсталяванне но-

ваму заводу пастаўлялася з многіх гарадоў краіны: Прыбалтыкі і Сярэдняй Азіі, абласцей Сібіры і Далёкага Усходу, братаў Украіны і іншых рэспублік.

На новабудоўлю паступалі калбель, электрарухавікі, энергетычнае абсталяванне, кантрольна-вымяральныя поборы і сродкі аўтаматыкі, дэталі для сістэм водазабеспячэння, ачышчальных збудаванняў і сантэхнічных прыстасаванняў і шмат іншага.

І вось завод пабудаваны. Малады калектыв імкнецца ў кароткія тэрміны асоіць праектныя магутнасці, забяспечыць выпуск шырокага асартыменту тавараў народнага спажывання. Распрацаваны дакладны графік вываду тэхналагічнага абсталявання на максімальны рэжым. У бліжэйшым будучым прадугледжана ўкараненне комплекснай сістэмы кіравання якасцю прадукцыі.

П. СТРИБУК.

на тыя кватэры, якія будуць пабудаваны заўтра або ў больш аддаленай перспектыве. І гэтая чарга з кожным годам павялічвалася б. Што было б іменна так, у гэтым няма ніякага сумнення. Бо нават маючы добрую кватэру, кожны не адмовіцца перасяліцца ў лепшую. Асабліва калі за атрыманне такой кватэры не трэба плаціць.

Але тое, што для ЗША, Англіі або любой іншай краіны з прыватным сектарам у эканоміцы не больш чым фантазія, для СССР — рэальнасць. 90 працэнтаў жылля ў Савецкім Саюзе будуюцца дзяржавай і за яе кошт, а прадастаўляецца яно насельніцтву бясплатна. Прычым умовы здачы ў наём кватэр надзвычай выгадныя: арэндная плата (без камунальных паслуг) — не больш аднаго працэнта ў бюджэце сям'і, час карыстання — неабмежаваны, перасяленне або высяленне без згоды пражываючых забаронена законам.

Такая палітыка, натуральна, робіць жыллё агульнадаступным. І няма нічога дзіўнага ў тым, што попыт на яго, нягледзячы на беспрэцэдэнтныя маштабы будаўніцтва, пастаянна трымаецца на высокім узроўні. Але гэта ўжо ясна іншы попыт, чым у першыя пасляваенныя пяцігодкі, калі савецкаму народу давялося аднаўляць разбураную другой сусветнай вайной народную гаспадарку і жыллы фонд.

Калі ў 40—50-я гады задача заключалася ў тым, каб кожнаму даць проста дах над галавой і мы вымушаны былі ў адну кватэру ўсяляць па дзве-тры сям'і, то цяпер кожнай сям'і прадастаўляецца асобная кватэра. Таім чынам, навасёлы тых гадоў зноў сталі навасёламі. Адначасова з рассяленнем камунальных кватэр новым жыллем забяспечваюцца тыя сям'і, састаў якіх павялічыў-

таў прыпадала ў асноўным на аднапавярховыя дамы, пазбаўленыя элементарных бытавых выгод. У рабочых кварталах, як правіла, на аднаго чалавека прыходзілася ў сярэднім 2—2,5 квадратных метра карыснай плошчы.

У першыя гады Савецкай улады ў гарадах краіны жылля будавалася па цяперашніх мерках мала — за дзiesiąцігоддзе (1918 — 1928 гады) 50 мільёнаў квадратных метраў. Чаму — зразумець няцяжка. Краіна перажыла сусветную і грамадзянскую войны, межкую інтэрвенцыю, якія прывялі эканоміку да поўнага заняпаду. Мы эканомім на ўсім, нават на школах, прызнаваў у сувязі з гэтым Ленін. Так, на жаль, павінна было быць, таму што без выратавання цяжкай прамысловасці, без яе аднаўлення мы не змаглі б пабудаваць ніякай прамысловасці, а без яе ва ўмовах эканамічнага байкоту з боку вядучых капіталістычных дзяржаў мы ўвогуле загінулі б як самастойная краіна.

У гады перадваенных пяцігодкаў (1929—1941) гарадскі жыллы фонд краіны павялічыўся амаль удвая. СССР ужо меў магчымасць адначасова з фарсіраваным развіццём індустрыяльнай базы вырашаць і буйныя сацыяльныя задачы, у тым ліку нарошчваць аб'ём жыллёвага будаўніцтва.

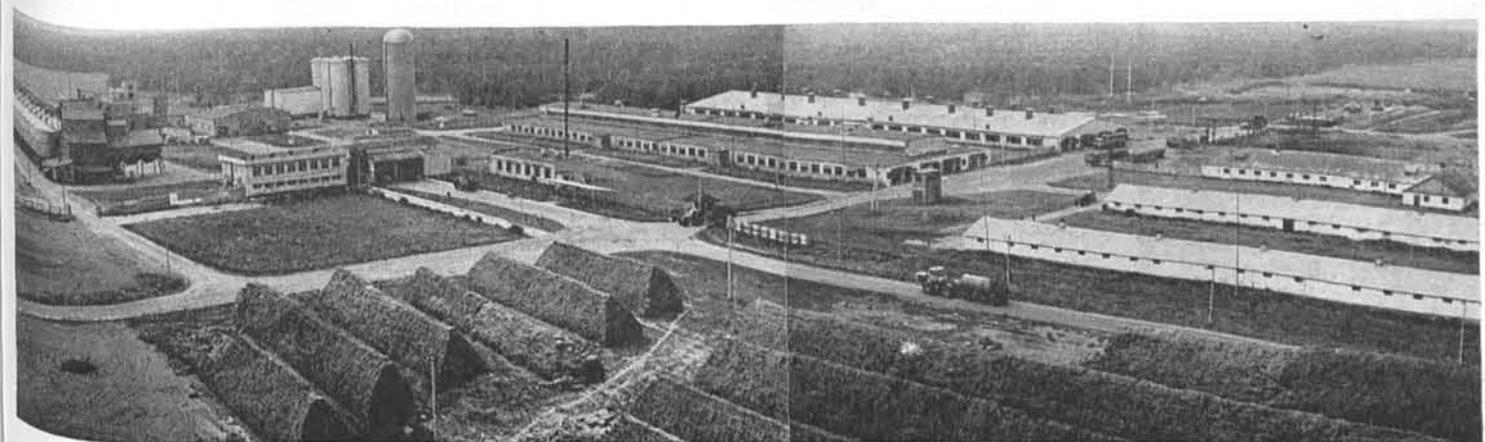
Другая сусветная вайна не толькі спыніла гэты працэс, але і нанесла цяжкі ўрон жыллому фонду краіны. Было поўнасна разбурана звыш 6 мільёнаў будынкаў. Каля 25 мільёнаў чалавек аказаліся без даху над галавой. Паводле некаторых ацэнак, забяспечанасць насельніцтва жыллём упала да ўзроўню, з якога мы пачыналі ў 1918 годзе.

Не ўлічваючы ўсяго гэтага, нельга аб'ектыўна разважаць аб маштабах зробленага Савецкай уладай для вырашэння жыллёвай праблемы.

мільёнаў кватэр, то ў 1956—1960 гадах — ужо 11,3 мільёна. Прычым, і гэта істотна важна, за той жа час у СССР тройчы мяняўся жыллёвы стандарт. Цяпер, напрыклад, на канвееры знаходзяцца ўжо дамы трэцяга пакалення. У іх палешчана планіроўка кватэр (перш за ўсё, за кошт павелічэння плошчы дапаможных памяшканняў і кухні), у аддзелцы інтэр'ера шырокае прымяненне атрымалі сінтэтычныя матэрыялы і кераміка, больш дасканалым стала інжынернае абсталяванне дома, прадугледжана павышаная цепла- і гукаізаляцыя. Словам, ступень камфартабельнасці становіцца сёння вызначальным фактарам жыллёвага стандарту савецкіх людзей.

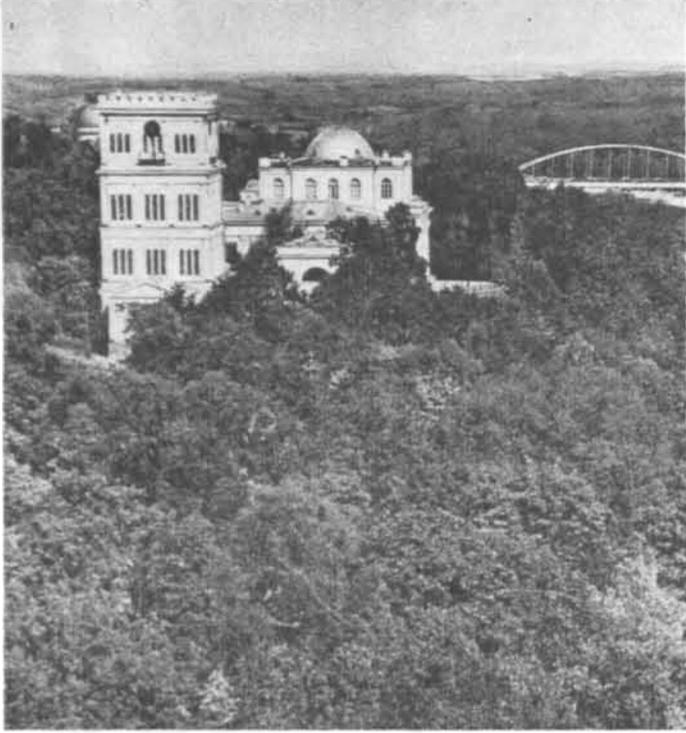
Сённяшняя задача-мінімум — кожнай сям'і кватэра, якая адпавядае яе дэмаграфічнаму складу. Вырашыць яе мяркуецца да 1990 года. Наступны этап — кватэра, у якой на кожнага члена сям'і прыпадае па адным жыллым пакоі. Затым — па пакоі плюс яшчэ адзін... Такая перспектыва мэта. Пад яе дзяржава нарошчвае інвестыцы ў жыллёвую праграму (1971—1975 гады — 75 мільярдаў рублёў, 1976—1980 — намечана выдаткаваць 100 мільярдаў), павялічвае магутнасць будаўнічага канвеера, эксперыментальным шляхам вядзе пошук аптымальных мадэлей арганізацыі жылога асяроддзя. Нязменнымі застаюцца толькі нізкая плата за арэнду жылля і прынцып яго размеркавання — кожнаму, хто мае патрэбу, незалежна ад яго матэрыяльнага і сацыяльнага становішча. Так на практыцы выглядае сучаснае і будучае жыллёвага права савецкіх людзей, права, запісанага ў Асноўным Законе краіны — Канстытуцыі СССР.

Аляксандр ДЗЕДУЛ.

Гомельскае аб'яднанне па вытворчасці ялавічыны, створанае на базе калгаса імя Урыцкага, — адна з буйнейшых у рэспубліцы спецыялізаваных гаспадарак. Яго аснова — жывёлагадоўчы комплекс са сваёй кармавытворчасцю. Рэалізацыя мясной прадукцыі дала аб'яднанню 4 мільёны 254 тысячы рублёў чыстага прыбытку. Цяпер на фермах комплексу адкормліваецца адзінаццаць тысяч галоў буйной рагатай жывёлы.

НА ЗДЫМКУ: комплекс па вытворчасці ялавічыны калгаса імя Урыцкага.

Парк культуры і адпачынку імя А. Луначарскага ў Гомелі — зялёны сябра гараджан. Яго прыгажосць створана прыродай і чалавекам. Раскінуўся ён на трыццаці гектарах высокага берагу Сожа. Парк — любімае месца адпачынку гамельчан.
НА ЗДЫМКУ: палацава-паркавы комплекс.

Фота І. ЮДАША.

Што? * Як? * Чаму?

САНІТАРНА-ГИГІЕНІЧНАЯ АСВЕТА

Была нядзеля, і таму многія сабраліся ля экрану сваіх тэлевізараў або чакалі цікавую музычную праграму па радыё. У пазначаны час дыктар, папрасіўшы прабачэння за затрымку праграмы, аб'явіў, што спачатку выступіць з тэрміновым паведамленнем урач санітарнай службы рэспублікі.

Праграмы тэлебачання або радыёвяшчання ў нас затрымліваюць або змяняюць вельмі рэдка, толькі ў сувязі з экстраннымі паведамленнямі дзяржаўнай важнасці.

Праз некалькі хвілін рэспубліку абляцела вестка: у Віцебскай вобласці з'явіўся шалёны воўк, які кідаецца на людзей. Урач звяртаўся да жыхароў Віцебшчыны і да тых, хто мог аказацца ў небяспечных раёнах з прычыны службы або выпадкова, каб папярэдзіць магчымыя ахвяры. Небяспека была прадукцілена; пасля паведамлення ўрача новых ахвяр не выявілася.

Такі выпадак, што здарыўся ў мінулым годзе, ярка характарызуе службу санітарна-гігіенічнай асветы ў рэспубліцы. Роля гэтай медыцынскай службы ў справе аховы здароўя насельніцтва вельмі вялікая. Нездарма ж гаворыцца, што ўсякую хваробу лягчэй папярэдзіць, чым вылечыць. А мэта гэтай службы менавіта такая, каб папярэдзіць, прадукціць узнікненне той або іншай хваробы, даць насельніцтву неабходныя санітарныя і гігіенічныя веды.

Узначальвае і каардынуе работу рэспубліканскі Дом санітарнай асветы. Дзейнічаюць абласныя, 10 гарадскіх дамоў. Такая служба існуе ва ўсіх гарадах і раёнах пры санітарных станцыях. У кожнай паліклініцы ёсць свой інструктар па санітарнай асвеце.

Людзі самых розных узростаў і прафесій знаходзяцца пад пастаянным кантролем гэтай службы. Вось толькі галоўныя напрамкі яе работы: ахова здароўя жанчын, дзяцей і вучнёўскай моладзі; прафілактыка скурных захворванняў і траўматызму; гігіена харчавання; прафілактыка п'янства, курэння, шкодных звычак і забабонаў... Займаюцца гэтай работай не толькі ўрачы, але і вучоныя, мастакі, журналісты. Выпускаюцца плакаты, дапаможнікі для работнікаў розных галін ведаў, памятки, брашуры. Пры кінатэатрах і на тэлебачанні пастаянна дзейнічаюць лекторыі, друкуюцца артыкулы ў газетах, наладжваюцца радыё- і тэлевізійныя перадачы, дэманстрацыі фільмаў, вопытныя лектары праводзяць гутаркі. Напрыклад, летась у нашай рэспубліцы было прачытана больш як 222 тысячы лекцый на медыцынскія тэмы.

На адной з прэс-канферэнцый міністр аховы здароўя Беларусі адзначыў вялікую важнасць і неабходнасць санітарна-гігіенічнай асветы. У якасці прыкладу прыводзіўся лічбавы матэрыял аб захворванні насельніцтва па абласцях рэспублікі. І аказалася, што там, дзе была высокай якасць прапаганды, дзе большая колькасць жыхароў мелі неабходныя санітарныя веды, захворванняў было менш.

Але служба санітарнай асветы, бадай, не была б такой дзейснай, калі б не абапіралася на падтрымку грамадскасці.

Адной з форм прапаганды санітарна-гігіенічных ведаў сталі народныя ўніверсітэты здароўя. Летась у Беларусі іх налічвалася 944. Узначальваюць народныя ўніверсітэты здароўя звычайна адказныя работнікі прадпрыемстваў, кіраўнікі ўстановаў. Іх штогод запрашаюць на семінары з удзелам спецыялістаў, якія прапагандуюць навуковыя веды. Леташні семінар прысвячаўся прапагандзе здаровага стану жыцця. А сёлета тэма была «Здаровае дзіця — здаровае будучае».

За службай санітарнай асветы — будучае. Пройдзе час, і адыйдуць у небывідае небяспечныя хваробы, што прыносяць так многа гора чалавецтву сёння. Але, як і раней, вялікую ролю ў справе аховы здароўя грамадзян будзе адыгрываць прапаганда і распаўсюджванне навуковых ведаў, прафілактыка захворванняў.

СИТУАЦЫЮ КАНТРАЛЮЕ ЭВМ

Зводка, якую адстукала электронна-вылічальная машына (ЭВМ), была лаканічнай: «Нясвіжскі раён — сітуацыя 4, прагноз — пагаршэнне». На звычайнай мове гэта азначала, што ў раёне павысіўся ўзровень запаленчых захворванняў сярод малшоў. Патрэбны тэрміновыя меры, каб гэты рост спыніць.

Брыгада мінскіх спецыялістаў выехала ў Нясвіж. Высветленне акалічнасцей, разгрупаванне дзяцей, кансультацыя кожнага дзіцяці ў раёне, у тым ліку і ўсіх здаровых, апрацоўка памяшканняў — гэта этапы апэратыўнай работы ўрачоў.

Праз некалькі дзён ЭВМ дакладвае: «Сітуацыя 3, прагноз — паляпшэнне»...

Падрыхтоўка да запуску «дзіцячай праграмы» працягвалася амаль паўтара года, хоць у спецыялістаў з інфармацыйна-вылічальнага цэнтры Міністэрства аховы здароўя БССР ужо быў вопыт вырашэння медыцынскіх задач. Вось ужо некалькі га-

доў яны прагназуюць уздым і спады многіх інфекцыйных захворванняў, а не так даўно створана сістэма апэратыўнага кантролю за станам здароўя дзяцей на першым годзе жыцця.

Штодзённа з васьмі да дзесяці раніцы медыцынскія ўстановы Беларусі — ад рэспубліканскай балыіцы да сельскага фельчарска-акушэрскага пункта — па тэлефонах і тэлетаіпах перадаюць у інфармацыйна-вылічальны цэнтр сутачныя зводкі аб хваробах дзяцей ва ўзросце да года. ЭВМ аналізуе сітуацыю ў кожным раёне і параўноўвае яе з нармальнай. Норма ж для розных раёнаў мяняецца ў залежнасці ад пары года, цыклічнасці хвароб, паляпшэння сацыяльных умоў. Так што параўнанне ідзе не з нейкім пэўным узроўнем, а з нормай навукова абгрунтаванай. І вось, дапусцім, у шэрагу месц абстаноўка трывожная. Цяпер аналізуецца так званы «рэсурс магчымасцей аховы здароўя» ў гэтых месцах. Ка-

лі ён недастатковы, машына дыктуе рашэнне аб неабходнасці экстраннай дапамогі з боку спецыялістаў рэспубліканскай арганізацыі аховы здароўя. Але і на гэтым яе роля не канчаецца. Уявім, раён стаіць пад асобым кантролем. ЭВМ штодзённа аналізуе эфектыўнасць прынятых мер. Калі ж яны не даюць выніку, сігнал трывогі перадаецца прама міністру аховы здароўя рэспублікі на спецыяльнае электронна-светавое табло, устаноўленае ў яго кабінце.

Машына не толькі ацэньвае сітуацыю ў кожным раёне рэспублікі, але і дае прагноз змянення абстаноўкі на тыдзень наперад, улічваючы дэмаграфічныя, бактэрыялагічныя, кліматычныя, фармацэўтычныя і многія іншыя фактары.

Цяпер здароўе дзяцей, кантроль за якім беларускія ўрачы ажыццяўляюць пры дапамозе ЭВМ, знаходзіцца ў большай бяспецы.

Б. ПАСТЭРНАК.

СИМВАЛ ДРУЖБЫ

Штогод Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі пасылае за мяжу выстаўкі дзіцячага малюнка.

Творы нашых юных мастакоў заслужваюць высокіх ацэнак на міжнароднай арэне. Напрыклад, у каталогі выстаўкі «Карцінкі з маленькай планеты», арганізаванай у ААН і прысвечанай Міжнароднаму году дзіцяці,

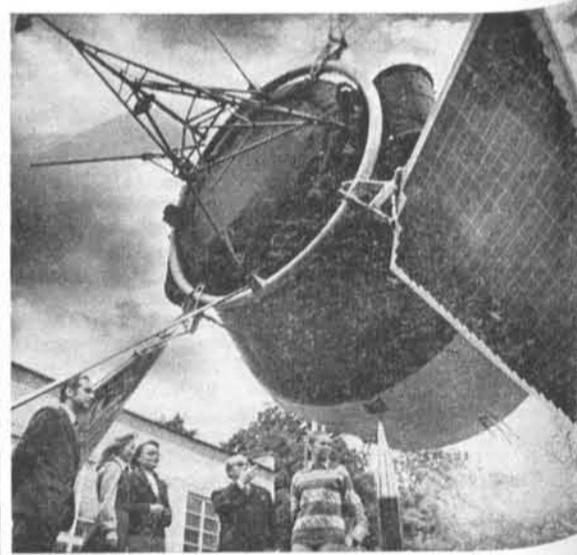
апублікаван малюнак гомельскага школьніка, члена студыі абласнога Палаца піянераў Федзі Шышова «Чырвоная Шапачка». Палацу дадана экзэмпляр каталога і пісьмо-падзяка Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі.

У студзені 1979 года ў горадзе Эштарыл (Партугалія) адбылася першая міжнародная выстаўка дзіцячай мастацкай творчасці, арганізаваная мясцовымі ўладамі пры садзейнічання Дзяржсакратарыята па культуры Партугаліі і партугальскага аддзялення Таварыства сяброў дзіцяцтва. За ўдзел у гэтай выстаўцы ганаровыя

дыпламы атрымалі Лена Жыгала з Камянца і мінчане Міша Пастушэнка, Віця Санько, Галя Талмачова, Сяргей Падарэўскі, Валя Пшанічная, Галя Кукіна. За ахвочвальнымі дыпламамі ўзнагароджаны юныя мастакі рэспублікі Алег Стэцік, Іра Масанік, Лена Канушык, Юля Анісімава.

Малюнак Сашы Курніцаў, вучня брэскай школы з архітэктурна-мастацкім ухілам, — «Мастакі на Марсе» — выбран для экspanавання на міжнароднай выстаўцы «Як я буду жыць у 2000 годзе». Яна будзе арганізавана ў штаб-кватэры ЮНЕСКА ў Парыжы.

В. ШАЛУХА.

Дзесяткі тысяч юнакоў і дзяўчат атрымліваюць адукацыю ў вышэйшых навучальных установах рэспублікі. Для будучых спецыялістаў народнай гаспадаркі краіна стварае неабходныя ўмовы: багацце матэрыяльная база інстытутаў і ўніверсітэтаў, растуць новыя інтэрнаты, спартыўныя комплексы.
НА ЗДЫМКАХ: у лабараторыі фізікі Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта; на тэрыторыі гэтага ўніверсітэта размясцілася выстаўка савецкіх касмічных апаратаў. Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

СИМПОЗИУМ ГАЛАНДСКАЙ ФІРМЫ

У Беларускім навукова-даследчым інстытуце навукова-тэхнічнай інфармацыі і тэхніка-эканамічных даследаванняў Дзяржплана БССР адбыўся сімпозіум фірмы «Іхц-Холанд».

Прадстаўнікі фірмы пра-

чыталі лекцыі аб тэхнічных характарыстыках, эксплуатацыйных якасцях плывучых драг, землясосу і іншых машын для ачысткі і паглыблення каналаў, рэк, сажалак, азёр. У заключэнне адбыўся абмен думкамі паміж бела-

рускімі і галандскімі спецыялістамі.

«Іхц-Холанд», якая была ў ліку першых гандлёвых партнёраў СССР, паспяхова развівае гандлёвыя сувязі з нашай краінай.

ШКОЛА МАЛАДЫХ ФІЗІКАЎ

У Мінскім міжнародным маладзёжным цэнтры «Юнацтва» пачала работу XIII міжнародная школа маладых вучоных па паскаральніках зараджаных часцінак. У якасці слухачоў запрошаны да-

следчыкі з асноўных навуковых цэнтраў Савецкага Саюза і сацыялістычных краін. Побач з вядомымі вучонымі буйных навуковых устаноў нашай краіны з агляднымі лекцыямі выступяць і даследчыкі з паскаральных цэн-

раў ЗША, Швейцарыі і інш. Будучыя заслужаныя таксама і паведамлены беларускіх вучоных аб выніках іх даследаванняў.

Гэта ўжо чацвёртая школа, якая праводзіцца ў нашай рэспубліцы.

In the birch grove.

Photo by A. PEREHOD

For a Peaceful Future For All Children

The World Conference on problems of childhood was held in Moscow from September 7 to 11. Concern for children, for their future drew delegates from all over the world to the Soviet capital: more than 700 people from 130 countries.

The recommendations adopted by the Conference will be sent to the UN General Assembly and to the governments and parliaments of different countries.

The International Year of the Child — a year of vast significance for all humanity, a year that touches the hearts and minds of men and women of goodwill all over the world — is well on its way.

Never before has it been possible to bring together so many different organizations on a national level as for IYC. This is evidenced by our Conference meeting here today with participants from many different political, mass, scientific and religious organizations, people united in their determination to preserve peace and ensure a happy and secure life for all children, and by the existence of national IYC commissions in 150 countries.

According to the ten principles of the Declaration of the Rights of the Child, children everywhere, regardless of race, colour, sex or religion, have the right to affection and love, nutrition and medical care, free education, opportunity to play, a name and nationality, special care if handicapped, and to live in a world at peace. They are noble, humane

aims. The Declaration also said that humanity owes the child the best it has to give.

Twenty years after the Declaration was adopted, in this Year of the Child, the world community, every country and each adult should look at the balance sheet — if we owe the child the best we have to give, how far has that debt been paid?

Of course, these 20 years have seen many changes. The legal status and living conditions of children in a number of countries have improved as a result of the efforts of their people. Wherever exploitation of man by man has been abolished, children enjoy all the rights proclaimed in the Declaration of the Rights of the Child: free medical services, special laws for the protection of mother and child, preschool child-care facilities, free compulsory education, and a network of cultural, educational and leisure establishments.

The Asian, African and Latin

By **Freda BROWN**,
President of WIDF, winner
of the International Lenin Prize
"For the Promotion of Peace
Among Nations"

American countries where colonialism has been defeated are paying increasing attention to programmes for improving the health services, education and facilities for children and young people. At the same time, the situation of young citizens in many countries remains grave.

Six hundred million of all children in the world live in poverty; 200 million go hungry every day; where there is war, children are the first casualties.

One thousand million of the world's population do not have normal housing, one-third live in slums.

Health services only reach one out of 20 children in developing countries.

Of the 100 million babies born every year, seven out of ten, or 70 million are born with no trained help.

Eighty-five per cent of rural children do not have access to an adequate supply of safe water. One in five will die before its 5th birthday. Vitamin "A" deficiency leads to more than 100 thousand children going blind each year. 100 million children are educationally deprived, not learning to read or work with numbers.

Man has walked on the Moon but millions of children have never held a book in their hands.

Forty per cent of children enrolled in school will only attend for a few years, then lapse into illiteracy.

Only 1 per cent of pre-school-age children have access to day care.

Millions of children in developing countries are doomed to disease, hunger, poverty, as a result of the unjust economic order.

In the capitalist countries of the West hundreds of thousands of children are the victims of social and ethnic inequality and racial discrimination. Poor hou-

sing, malnutrition, disease and insecurity are facts of life for many children. Economic crisis, inflation and unemployment breed crime, prostitution and vagrancy among children in many countries.

Children are still the victims of war, aggression, exploitation, oppression, facism, racism and apartheid.

The American aggression in Vietnam left 900,000 orphans.

Israel's aggressive policy has and continues to claim many children's lives. The shelling and bombardment of Palestinian refugee camps in south Lebanon takes a heavy toll of the lives of women and children. Whole generations of Palestinian children have known no home but a tent in a refugee camp.

Humanity could make great and rapid strides economically and socially if resources were released for housing, mother and child care, preschool, public education and health services. Our aim must be universal and complete disarmament.

Detente or relaxation of international tension has seen a number of steps: the Soviet-American agreement to prevent nuclear war, the SALT-I, the treaty on the non-proliferation of nuclear weapons, the agreement banning nuclear weapons tests, the convention on the elimination of bacteriological weapons. The signing of SALT-II which will pave the way to an even more important step, SALT-III, that will reduce strategic offensive arms and will be a real step to disarmament, will lessen tension and improve the international climate.

Some justify the arms race by alleging a "Soviet military threat". My observation in this country is that its government and its people are dedicated to peace. Their Constitution formulates that peace is the essence of their foreign policy, it includes the 10 principles of international relations adopted at Helsinki. In every factory, farm, institution and even kindergarten I have been urged, "please tell people everywhere we want peace".

article, did become a professor. He was 28 years old when, in 1968, he was chosen to head a department.

Today Academician Platonov, a Lenin Prize winner and the leading Soviet authority in two fields of mathematics — the theory of topological groups and the theory of algebraic linear groups — is chief of the Institute of Mathematics of the Byelorussian Academy of Sciences. His works

have been translated into English as well as other languages.

The academician does not pay much attention to academic honors and distinctions. He believes the complacency they bring have destroyed many a talent. According to Platonov, "A scientist should always feel like a graduate student. That is the best and the most honest attitude toward science".

LETTERS OF OUR READERS

I AM PROUD OF MY MOTHER'S COUNTRY

This summer our country organized its third exhibition in Great Britain. Among the visitors to the exhibition were many of our compatriots who live in England. Today we propose to the readers of the English Page one of the letters about this exhibition received by our newspaper.

Recently I had the pleasure of visiting the Soviet National Exhibition at Earls Court, London. I attended the very first day of opening and also on the very last day of closing; both occasions with my parents. We met a lot of Soviet attaches and prominent guests and visitors. Among the distinguished guests there were Soviet Trade Secretary Nikolai Patolichev, British Trade Secretary John Nott and Soviet Ambassador Nikolai Lunkov.

The total area of the Soviet exhibits covered 120,000 square feet; and the main themes on show were: Commerce, Science, fine arts, sport, folk art and technology. At different times during the exhibition there were Soviet fashion shows and dancing, laid on by the visiting Georgian State Dance Company and one from Byelorussia was represented as well. They were all very beautiful to sit down and watch. These dances were conducted on a circular stage, positioned right in the centre of the exhibition, which was surrounded by water and a semi-circular section of seats.

What caught my eye, immediately, some artifacts belonging to Peter the Great, such as huge prints and shipping tools. Nearby was the truly magnificent Sword of Stalingrad, which was presented to the Hero City by the English King George VI in recognition of the mass heroism shown by the Soviet defenders in defeating Nazis, who, dared to put their dirty feet on Soviet soil. Very close-by, was a colourful section which told the viewers certain aspects of Soviet foreign policy, as implemented by Lenin's Decree of Peace after the October Revolution of 1917.

Actually, some 8,000 items were on show. There was a scale model of a 5,000 cubic metre blast furnace, one of the biggest in the world, a model of a coal mining machine and an absolute working model of a closed cycle oil refinery.

The forthcoming Moscow Olympics were represented by a massive model display of the new stadium and housing complex. A huge working model of the Bratsk hydro-powered dam caught many people's imagination, as did the model dams of Krasnoyarsk and Sayanoshushenskaya. The major attraction was mummified baby mammoth, Dima, which was discovered in one piece from Siberia, displayed in his own stand. Visiting Soviet zoologists, whom I met in the exhibition, gave me a fully detailed briefing about this very important discovery and also some photo cards of Dima.

A large model of the Soviet ice-breaker "Arctica" was on show along with an oil tanker and a cruiser.

What we found interesting was an original filmreel showing a conversation between Lenin and the author H. G. Wells on a cinema screen.

A large area of the display was devoted to Soviet engineering and construction. The Soviet car industry was represented by samples of the "Lada", one of the beautiful cars on show was the "Niva-2121", which was indeed a star attraction. Soviet farm tractors and industrial lorries were put on show outside the exhibition hall, some of which are already being used in Britain. Aeroflot was displayed by a working model of a landing strip which, with the use of laser beams and electronic lights, brings the airliners landings down more safely. Hi-fi items, beautiful carpets, textiles, camera equipment, colour TV sets and examples of furniture in lifesize flats, food and drinks were also exhibited.

Another major attraction was Soviet space exploration. Highlights were a working model of a "Soyuz" space ship stimulating take off from the Baikonur Cosmodrome, from which cosmonauts are launched into space. A fullsize "Soyuz" space ferry craft linked up with another was suspended from the ceiling of the exhibition hall. Models of the "Orbita" ground receiving station and the "Molniya" communication star satellite were also there.

As to the fine arts display, they included paintings and sculptures from the old masters to the modern ones of today. The Soviet Red Book of animals that are now protected by the state and rare manuscripts as well as the first Russian printed books were on show and proved to be very interesting to look at.

The Year of the Child was represented by a specially designed area where the little visitors could play with Soviet-made toys. A vast panoramic view of Moscow was put on show in the shape of a gigantic colourful model, especially built for the London exhibition. Every major building in Moscow was portrayed.

Two Soviet Socialist Republics were represented at the exhibition, these were Byelorussia and Georgia. Each republic had their own stand. Their different clothes, pottery, culture, aspects of life, industry, farming, arts and traditions were shown. After viewing the Georgian stand, which was very beautiful, we went over to the Byelorussian one, where upon, we were greeted by some official representatives whom we had interesting discussions with.

The two visits I paid to the Soviet exhibition were very impressive. I, myself, knew what to expect as I have visited different parts of the USSR before, and so have my relations, but as to the ordinary English visitors, I can say, that they all came away from the exhibition very impressed of what they have seen, heard and experienced. I have been to the past three Soviet Exhibitions (1961, 1968, 1979) to London and this one, like the rest, was highly successful. And, as always, I am truly proud of my mother's country in the way they had represented themselves to the English nation.

ENGLAND

R. MAXIM

ALWAYS LIKE A GRADUATE STUDENT

After reading an article by a Soviet writer in a scientific journal, Kenneth Ross, a university professor from the state of Oregon, decided to write him. "Dear professor" he wrote, without the slightest suspicion that he was writing to a college student.

Several years later Vladimir Platonov, the author of the

3 А ПАЛЯМІ, за лясамі, за гарамі, за граніцамі ёсць Славакія. Некага можа здзівіць: чаму «за граніцамі»? А паглядзім на карту, зірнём па карце ад Мінска на паўднёвы захад; на лініі Мінск — Браціслава вока перасячэ граніцу СССР — Польшча, потым Польшча — Славакія, а калі дакладна — Славацкая Сацыялістычная Рэспубліка. Чэшская Сацыялістычная Рэспубліка і Славацкая Сацыялістычная Рэспубліка — дзве сястры адной сямейкі, адной дзяржавы Чэхаславакіі. На шчасце, як і трэба, дзве гэтыя граніцы ад Мінска да Браціславы мірныя.

Ужо не раз можна было сабрацца, пакінуць на нейкі час пісьмовы стол і службу, паехаць, пабачыць Славакію і Чэхію, пабачыць, паслухаць і пабагацець на ўражанні і думкі. І ўсё ніяк не збярэся: то карэктура падыдзе, то нешта пачаў пісаць або дапісваю, то лекцыі, канферэнцыі, саветы, то доктарава парада пашанавацца: дарога ж, нязвычайныя клопаты і турбацыя. І не сабраўся. Шкаду, але не ўздыхаю: як ёсць — так ёсць; мабыць ёсць каму і без мяне ездзіць, глядзець, слухаць.

Меў запрасіны і з Германіі, каб паехаць, паслухаць і нешта сказаць на семінары, на лекцыях. Але пахіснулася здароўе. Раны вайны. Пра іх успомніў я ў кнізе «Беларуская фразеалогія» і ў артыкуле.

І з Фінляндыяй. У мой першы пасля дваццаці гадоў я «мераў» там снег, а яго было на метр і паўтара, «чуў» там на сорок і сорок пяць градусаў мароз; бачыў тады, у тысяча дзевяцьсот трыццаць дзевятым — тысяча дзевяцьсот саракавым годзе, хутары, але без будынкаў (іх знесла вайна), бачыў толькі нейкім дзівам-цудам ацалелыя на асобных былых хутарах лазні, дагледжаныя, утульныя, з умела пафарбаванымі лаўкамі, столікамі і вешалкамі ў сёначках. На адным хутары каля склепа ўбачыў параненага ката. Не бачыў ні вароны, ні сініцы: ці іх вынішчыў агонь вайны, ці ён зрабіў іх беспрытульнымі і непатрэбнымі недзе не дома, недзе далей ад фронту. Ведаў: нямецкія фашысты тэрмінова падкідвалі туды, у Фінляндыю, зброю, сілы знішчэння.

Трэба пабыць у Фінляндыі сёння. І там, ведаю, не хочучь вайны, і там яе не трэба. З таго тысяча дзевяцьсот саракавага нашы ў цэле асколкі, рана даўно зарубцавалася, а не загінула і не забылася. Трэба было паглядзець на сённяшнія карэльскія і фінскія лясы, убачыць фінаў і як яны жывуць. Што? Нібы з сумам разважаю? Не. Бо — сказаць проста — не трэба сумаваць: многа чаго не бачана, не пачута, не прачытана. І многа не зроблена маімі ж рукамі, не зроблена з таго, што мог зрабіць, што прынялі б паліцы ў бібліятэках, зрабіць тое, што не залежвала б на паліцах (дарэчы, я не забываюся на сваё шчасце: маё надрукаванае не мазоліла людскіх вачэй у кнігарнях).

І УСЕ ЖІ

І ўсё ж! Ёсць беларускае слова **трэба**. Яно і славацкае — **треба**, яно і чэшскае — **тшеба**. Яно кліча і абавязвае

успомніць. Напісаць хоць колькі слоў. Людзям трэба мір і мірная праца. Людзям трэба сяброўства і дружба. Трэба ў імя заўтрага ведаць учарашняе і сённяшняе. Трэба сесці і пагаварыць. Успомніць і падумаць.

З ТАГО УЧАРАШНЯГА

...У тысяча дзевяцьсот сорок трэцім годзе славакі і чэхі, прабывшы першыя двое сутак разам з намі, беларускімі партызанамі, дзівіліся: двое сутак — а я вітаўся з імі, яшчэ нават не занесенымі ў спісы атрада «Грозны», па-славацку, па-чэшску: «добрага ранку» («добры ранак», «добрай ранняцы»), «дзень добры» («добры дзень»), «добры вечар» («доб-

Ці партызаны самі думалі, разведвалі, дзе і як падпільнаваць акупантаў, ці няпрошаныя акупанты ўрываўліся або цішком прабірліся ў партызанскую зону, каб пажывіцца — забраць статак, выпаліць вёску, нахапаць і паслаць на заводы ў Нямеччыну людзей.

Так здарылася, што асеннім днём таго тысяча дзевяцьсот сорок трэцяга ўсе, без выключэння, трынаццаць славакаў і чэхаў прынялі ўдзел у няроўным баі з акупантамі.

У мястэчку Радашкавічы, кіламетраў за пятнаццаць ад нашай партызанскай базы, адпачываў перад пасылкаю на фронт нямецкі батальён. Захацелася падкарміць дадатковым пайком заўтраш-

НЕЗАБЫЎНАЕ ЎЧАРАШНЯЕ, ДАРАГОЕ СЁННЯШНЯЕ

рага вечару»). Нават пыталіся, калі і ад каго вучыўся. Цешыліся, што на гэта беларусу, як і славаку, чэху, вучыцца не трэба; з даўняй даўніны беларусы віталі, вітаюць сустрэчнага «добрым вечарам», «добраю ранняцаю», «добрым днём».

Трынаццаць славакаў і чэхаў сталі партызанамі атрада. Прышлі яны да нас са зброяй і з прыпасамі. Прышлі з рызыкаю: а што будзе з іх роднымі, блізкімі і суседзямі там, у Славакіі, у Чэхіі? Што зробіць з імі нямецкія фашысты і іх паслугачы? Была адвага, рашучасць, рызыка, быў вялікі клопат усяго чалавецтва: змагчы дзікія, нялюдскія сілы, ачысціць Еўропу ад фашызму.

...З першай сустрэчы ўсе трынаццаць у атрадзе сталі «сваімі». Усё ім было даверана. Адны сталі мінёрамі-падрыўнікамі, другія стралкамі ў ротах, нехта, не памятаю імя і прозвішча, прыйшоўся даспадобы карміцелю атрада — атрадному старшыню Сарокіну; яшчэ адзін зірнуў у зямлянку, дзе папраўлялі зброю, збіралі з дэталю кулямёты, аўтаматы, дараблялі ложки, ставілі мушкі... — і прырос да атрадных збройнакаў, людзей з рукамі ўмельцаў.

Кожнаму знайшлося сваё месца, свая служба ў «Грозным». Кожнаму была вага і ацэнка за дзівосна сумленнае служэнне перамоце.

Партызанам — зіма ці лета, ранняца ці вечар — да прыгоды не тры годы.

ніх франтавікоў, і батальён тым асеннім змрочным днём быў пасланы, як чарговая экспедыцыя рабаўнікоў і паліяўнічых, на вёскі, на мірных людзей. Акупанты ціха ішлі далінаю паўз раку Удры, пранікалі ў наш раён, набліжались да пасёлка Даўбарова. Напярэдадні ледзь не палова атрада выйшла на заданне пад Мінск. І пякла балючая трывога: будучь спалены вёскі, будучь ахвяры, не хапае сілы пакараць няпрошаных. Але выйшла інакш. Добра ведаючы мясцовасць, лоўка манеўруючы, наша меншасць карала іх, шматлікіх. Нешматлікія партызаны не бараніліся — абаранялі! Абаранялі свае вёскі, сваіх людзей, сваю святую зямлю. Сама ўзгоркавая і лясістая мясцовасць — здаецца, яна сама — пасылала смерць прышэльцам-чужынцам. Нямала засталася іх на берагах Удры.

Пры поўным зборы атрада начальнік штаба, што кіраваў боем на Удры, расказваў пра ўчарашні дзень і ацэньваў, хто як паводзіў сябе ў схватцы няроўных сіл. Героем названы быў славак Штэфан — Сцяпан: паранены, ён не пакінуў сяброў-атрадаў, пакуль не былі выгнаны з раёна карнікі. І сёння мне хораша ўспомніць, якой высокай ацэнкі і прызнання заслужылі тады славакі і чэхі з атрада «Грозны».

Мне, спадзяюся, даравана будзе: многа ўжо напісалі ў кніжках, не меней

напаказвалі на кінастужках, нарасказвалі па радыё, на сустрэчах у клубах пра бойкі і змаганне, і я ў гэтым лісце, на наступных старонках, буду расказваць не пра баі, а пра дабрыню, вартасць і шчырасць добрых людзей у суровых умовах, калі ішла смерцельная схватка Чалавека з сатанінскаю сілаю.

Яну Босаку, славацкаму хлопцу, тады было дваццаць — дваццаць адзін год. Высокі і статны, з разумнымі вачыма, ён, здаецца, усё і дакладна бачыў, фатаграфавалі памяццю. Я здзівіўся, калі пачуў ад яго, што ён — зваршчык, рабочы. І не здзівіўся, калі пачуў просьбу забраць у штабе і перадаць яму гільзы... Снарадныя гільзы, адабраныя разам з гарматаю ад немцаў каля вёскі Буцкі. Вольнаю ціхаю гадзінаю, паміж баявымі паходамі і аперацыямі, Янавы рукі не ведалі адпачынку. А яны, Янавы рукі, — залатыя. Як многа чаго ўмелі яны рабіць і рабіць адмыслова, рабіць у цеснай і цёмнай зямлянцы, дзе не было ні станкоў, ні прыстасаванняў, ні нават прымітыўнага начыння. Ян Босак у працы — мастак. І мастакаваў. У мяне засталася змайстраваная і выштуканая ў зямлянцы Янавымі рукамі непаўторная памятка: са снараднай гільзы запальнічка. З аднаго боку на ёй па акружнасці выгравіравана: каму, калі і ад каго гэты памятны знак, у цэнтры — герб СССР. Запальнічка гэта — бадай самая каштоўная з усіх маіх рэчаў: яна адзіная ў прыродзе, яна мая, змайстраваная і выштуканая яе незабыўны прыгожы і чалавечны Ян, юны славак. Той Ян, што ваяваў, папраўляў зброю і зрабіў гасцінец — прыгожы сімвал з прыгожым сэнсам. Зрабіў далёка ад роднай зямлі, у цёмнай і сырой зямлянцы. Падараваў сімвал Цеплыні, Святла.

ЯШЧЭ З ТАГО УЧАРАШНЯГА

Едзем аўтобусам на сустрэчу партызан-штурмаўцаў. Едзем туды, дзе ў вайну гаспадарыла партызанская брыгада «Штурмавая». Побач са мною Наталка — сёння медыцынская сястра, а ў атрадзе — падрыўніца, шоста ў дыверсійнай групе, што спецыялізавалася «падкідаць гасцінцы» акупантам на чыгуначыя — падрыўніца, шоста ў камандзе сястрынскім корпусам у адной вялікай мінскай бальніцы. Расказвае мне пра сваіх сыноў і ўнукаў. А я, гледзячы на яе, бачу маладзіцу, спрытную і лёгкаю. Бачу — і здзіўлюся.

Толькі... каму ж, як не ёй, доўга жыць, спрытна ўставаць і лёгка хадзіць! — А на Гонзу забыліся? Такі шчыры хлопец. Чысты, як дзіця. Добры, мяккі. Гэтакі верны.

І ўспомніла... — Недалёка ад Вілейкі меціліся паставіць пад рэйкі міну. Патрулі — немцы і ўласаўцы — усю ноч свяцілі ракетамі і пражэктарамі. Усю ноч пастрэльвалі. Лічылі, прыслухоўваючыся і азіраючыся, шпалы. Ранняца пачынаецца, міна не пастаўлена. Ноч жа летняя, кароткая. А камандзір групы адно: «Не я буду, калі сёння не рванём; не мы будзем, калі не пусцім з рэк хоць паравоз, калі не ўвесь поезд».

[Працяг будзе.]

Фёдар ЯНКОУСКІ.

3 АПОШНІХ ВЕРНІСАЖАЎ

Для Саюза мастакоў Беларусі сёлетняя воень аказалася вельмі шчодрой на юбілей. Таму ў Палацы мастацтва адначасова адкрылася пяць персанальных выставак. Сёння мы прадстаўляем увазе чытачоў работы трох мастакоў. У іх экспазіцыях пераважаюць пейзажы роднага краю, нацюрморты. Яркія сакавітыя фарбы букетаў на палотнах Мацвея Бяленіцкага нібы супернічаюць з жывымі кветкамі, якіх так шмат было прынесена на адкрыццё выстаўкі.

У экспазіцыі Мікалая Тарасікава — жывалі і графіка. Многія работы ўзяты з прыватных збораў і мала вядомы гледачам. Звяртае ўвагу цікавае колеравае рашэнне твораў гэтага мастака. Іх тонкасць, лёгкасць, пра-

зрытасць нагадваюць французскіх імпрэсіяністаў. Але мастак пранікнёна пісаў краўдзі Беларусі, яе людзей. Выстаўкі М. Бяленіцкага і М. Тарасікава прысвечаны 70-годдзю з дня нараджэння.

Дзімтрый Алейнік жыве і працуе ў Гомелі. Сёлета яму споўнілася 50 год. Мастацтвазнаўцы адзначаюць сталасць таленту жываліца, тонкі лірызм, уласцівы яго пейзажам. Малюнк роднай прыроды, адлюстраваныя Д. Алейнікам, кранаюць сваёй пастычнасцю, свежасцю, унутранай экспрэсіяй.

НА ЗДЫМКАХ: у адной з залаў Палаца мастацтва; М. ТАРАСІКАЎ. «Партрэт акадэміка Нікольскага». 1940 г.; М. БЯЛЕНІЦКІ. «Пачатак вясны». 1960 г.; унізе — Д. АЛЕЙНІК. «Над возерам». 1978 г.

ГОНАР ДЛЯ САВЕЦКАГА САЮЗА

Грані прыгожага не блянучы, яны пастаянна выпраменьваюць тое святло, якім валодае высокае мастацтва. Гэта ўсведамляеш найбольш поўна ў той момант, калі надраеш і адчуваеш непасрэдную рэакцыю людзей, якія ўпершыню сустрэліся з нашым мастацтвам, яго лепшымі ўзорамі.

Перад пачаткам спектакля ў Кувейце артыстаў палярэджвалі: у зале можа быць свіст, што азначае, як гэта прынята ў некаторых краінах, адабрэнне. Сапраўды, у час першага выступлення такая форма выказвання захаплення мела месца. Аднак толькі на працягу першых 10—15 минут. А потым зала апладзіравала і рабіла гэта дружна, у адзіным парыве. Праз авачкі былі чутны воклічы «бравал!», «бравалі вялікаму балету!». Ніхто ўжо не мог дазволіць сабе свіст, няхай і традыцыйную,

фатаграфію і водгукі гледачоў: «Тры гадзіны мы жылі ў гэтым цудоўным свеце, які прымушае мацней біцца нашы сэрцы». «...балет да сягнуў вялізнага поспеху ў самавыўленні, акцёры перавышаюць магчымасці чалавечага цела і выказваюць думку, разам з якой мы перажываем усю гаму чалавечых пачуццяў, узвышаемся да нябесных вышынь і вяртаемся на грэшную зямлю».

Спектаклі і канцэртныя праграмы праходзілі з пастаянным поспехам. Вялікай папулярнасцю карысталіся аднаакты балет «Кармэн-сіюіта» Ж. Бізэ — Р. Шчадрына, «Вальпургіева ноч» з оперы Ш. Гуно «Фаўст», танец з шаблямі з балета А. Хачатурана «Гаянэ», адакцыя з чацвёртага акта балета П. Чайкоўскага «Лебядзінае возера», па-дэ-дэ з другога акта балета А. Адана «Жызель», сабацеры з балета

Самымі характэрнымі рысамі калектыву артыстаў было пачуццё абавязку, адказнасць, імкненне спрыяць поспеху гастролей. Кожны рабіў тое, што трэба было ў данай сітуацыі. Успамінаецца такі эпізод.

...За 24 гадзіны да першага канцэрта стала відэавочным: палавіна праграмы не можа быць забяспечана нотамі і касцюмамі. (Я пісаў вышэй, што наш багаж «заблудзіўся»). Здавалася, што выратаваць сітуацыю нельга: аднавіць партытуры па памяці амаль немагчыма, малаверагодна зрабіць за гэты час касцюмы для 16 сольных партый і кардэбалета. І тым не менш гэта звышзадача была вырашана. У кожным кутку гасцініцы, канцэртнай залы увесь дзень і амаль усю ноч можна было бачыць задумлівыя твары артыстаў аркестра. Яны ўзнаўлялі па памяці свае партыі. Тэатральнае «атэльё» было арганізавана народнай артысткай БССР Людмілай Бржазоўскай і інспектарам балета Яўгеніяй Архівавай. Нацыянальная вышыўка, вярчэрні сукенкі балерын, англійскі цюль, куплены на кувейцкім базары, з дапамогай выдумкі, добрага густу і жадання не сарваць канцэрт ператварыліся ў іспанскія ўбранні, пачкі для маленькіх лебедзяў...

Мы мелі шмат цікавых знаёмстваў і гутарак. Але найбольш паказальнай мне здаецца сустрэча з работнікамі прафсаюзага цэнтры Кувейта Сабітам Ібрагімам аль-Харунам і Самірам Рахданам аль-Мутэйры. Яны раней былі ў Беларусі, бачылі іншыя мясціны Краіны Саветаў, і гэтак падарожжа зрабіла на іх вялізнае ўражанне. Усхвалявана ўспаміналі яны нашы маляўнічыя пейзажы, чысціню і парадак у гарадах, сардэчныя ўзаемаадносіны паміж людзьмі, забяспечанасць кватэрамі і сацыяльнымі дапамогамі людзей розных узростаў, прафесій, нацыянальнасцей.

Было вельмі прыемна бачыць такое шчырае захапленне нашай краінай, глыбокае разуменне мастацтва, якое гледачы Кувейта адкрывалі для сябе ўпершыню. На развітанне нам казалі: «Калі б нават не было савецкіх спадарожнікаў і міжпланетных караблёў, калі б нават не было такой пераконаўчай міралюбівай палітыкі СССР, то і ў такім выпадку прыезд беларускага балета ў Кувейт зрабіў бы гонар для Савецкага Саюза».

Арсен ВАНЦІКІ,
намеснік міністра культуры БССР.

НА ЗДЫМКАХ: намеснік міністра інфармацыі Кувейта ЭС-ШЭХАБ уручае кіраўніку савецкай дэлегацыі Арсену ВАНЦІКАМУ памятны падарунак; у апошні дзень гастроліў жаннаму артысту ўручылі нацыянальнае адзенне Кувейта. Дзяўчаты памералі ўборы адразу ж на сцэне.

Л. Герольда «Ліза і Кален». Самую высокую адзнаку дзеячаў мастацтва і культуры Кувейта, прэсы атрымала прафесійнае майстэрства Людмілы Бржазоўскай, Ніны Паўлавай, Людмілы Сінельнікавай, Волгі Лапо, Юрыя Траяна, Віктара Саркіяна, Сяргея Пяцехіна, Уладзіміра Камкова і многіх іншых артыстаў.

У газетах і часопісах былі апублікаваны фотарэпартажы, 30 артыкулаў з ўдзячнымі водгукамі і сяброўскімі меркаваннямі. Арабскія знаўцы мастацтва адзначалі не толькі прафесійнае майстэрства артыстаў балета, аркестра, яны падкрэслівалі агульную высокую культуру канцэртных праграм, відэвішчасць і дынамічнасць спектакляў.

Гледачы пастаянна прыходзілі да артыстаў, выказвалі дружалюбныя пачуцці да Савецкага Саюза, падкрэслівалі, што ўзровень мастацтва сведчыць аб агульным узроўні развіцця краіны. Вялікі гонар для кожнага савецкага чалавека бачыць трыумф нашага мастацтва, веліч краіны, прадстаўніком якой ты з'яўляешся. У падобных сітуацыях шчыра радуешся за людзей, якія сваёй дзейнасцю памнажаюць славу Айчыны.

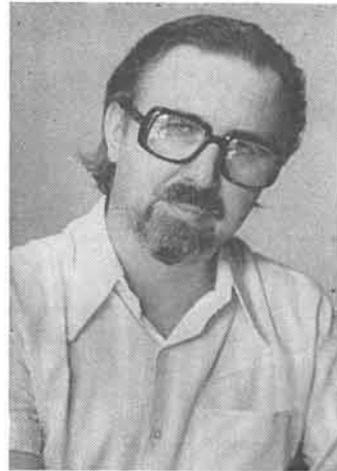
але, па-мойму, лёгкую форму выказвання сваіх пачуццяў у адносінах да вялікага мастацтва...

Мяне вельмі ўразіла цішыня, якая панавала ў тэатральнай зале пасля заканчэння спектакля. Цішыня не мінуўшая. Нібы зачараваная, зала «Андалус» з дзвюма тысячамі гледачоў маўчала. Мы нават збянтэжыліся: што гэта значыць? Тлумачэнне знайшлі ў газеце «Аль-Валян». Гледачы пісалі: «Час спыняецца, чалавек застаецца сам-насам з мастацтвам. Мы можам выказаць толькі вялікае сваё захапленне і адзінаццё выдатную работу трупы...».

Паездка была нялёгкай. Кувейт — краіна з асаблівымі традыцыямі, сілу якіх мы адчулі адразу ж пасля прымянення ў аэрапорце сталіцы: для першых фатаграфій артысты былі падзелены на жаночыя і мужчынскія групы. На другі дзень у газетах паведамленнем аб прыбыцці беларускага балета былі змешчаны здымкі толькі мужчынскага саставу. У канцэртнай зале маглі прыходзіць мужчыны, сямейныя пары, ...жанчыне без мужчынскага суправаджэння такога права не прадстаўлена. Далёкая і такая незвычайная паездка была першай для многіх яе ўдзельнікаў. Да таго ж акалічнасці падрыхтавалі для калектыву вельмі сур'езнае выпрабаванне: палавіна канцэртных касцюмаў, практычна ўвесь нотны матэрыял, чатыры інструменты аказаліся ў Багдадзе. З-за пясчанай буры самалёт з рэвізітам не мог прызямліцца ў Эль-Кувейце і ў дзень першага канцэрта.

І тым не менш гастролі адбыліся, канцэртная праграма і спектакль «Кармэн-сіюіта» своечасова былі паказаны гледачам, якія яшчэ да прыезду калектыву раскупілі ўсе білеты.

Адразу пасля першага выступлення ў газеце «Анба» былі змешчаны шматлікія

МУЗЫКАЙ ПОЎНІЦА

ДЗЕНЬ

Яўгену ГЛЕБАВУ — 50 гадоў

Свой летні адпачынак ён правёў у клопатах. У прыемных творчых клопатах. Надзвычай хораша, плённа працавала Яўгену Глебаву: закончыў партытуру пэзмы-казкі «Маленькі прынц» па матывах апавесці Экзюперы. І гэты новы твор адкрывае праграму сёлетняга канцэртнага сезона Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Завершана яшчэ адна арыгінальная работа кампазітара — музыка да кінафільма «Дзікае паляванне караля Стаха», пастаўленага паводле самабытнай прозы У. Караткевіча.

Не аднойчы мы расказвалі (ды і раскажам!) пра творчасць народнага артыста рэспублікі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі БССР Яўгена Глебава. Сёння ж выпадак асаблівы: кампазітару споўнілася 50 гадоў. Сардэчныя віншаванні, юбілейныя артыкулы ў друку і перадачы ў эфіры, новая ўрадавая ўзнагарода — ордэн Дружбы народаў... Сапраўдным падарункам да «залатога» юбілею Я. Глебава стаў і спектакль «Ціль Уленшпігель», пасля якога калектыву Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР, шматлікія гледачы шчыра і ўрачыста павіншавалі кампазітара — стваральніка цудоўнай музыкі.

Напэўна, чытач памятае: гэты твор Я. Глебава пастаўлены ў многіх тэатрах Савецкага Саюза і за мяжой. А колькі прыхільнікаў у балетаў «Мара», «Альпійская балада», «Выбранніца», у яго сімфоній, харэаграфічных навіел, эстрадных п'ес, лірычных песень! Яго творы штодня пачуеш у эфіры; іх сустрэнеш на рэкламных афішах буйных калектываў і ў рэпертуары юных выканаўцаў; яго музыка гучыць у драматычных спектаклях і ў фільмах. З яго творчасцю знаёмы слухачы больш чым дзесяці краін свету.

Як жа тут не ўспомніць пачатак складанай творчай біяграфіі Яўгена Глебава? Маленства і маладосць, што прайшлі ў рабочым асяроддзі; спробы іграць па слыху, абуджэнне музычнай фантазіі; праца на чыгунцы. Сустрэча з Іосіфам Жыновічам, дзякуючы якому Яўгена (ён жа нават не разбіраўся тады ў ноты) прынялі ў кансерваторыю. Урокі ў класе кампазіцыі прафесара Анатоля Багатырова; прызнанне першых сур'езных работ.

Як не ўспомніць, што Яўген Глебаў, чьё імя сёння звязваюць з найбольш значнымі дасягненнямі музычнага мастацтва Беларусі, пачынаў вучыцца музыцы ў зусім не школьным узросце — 21 год? Але засвоіў поўны курс спецыяльных ведаў за 6 гадоў, замест належных 16-ці. Потым пашчасціла на практыцы спасцігнуць «сакрэты» музычных інструментаў, спецыфіку сцэнічнага мастацтва, калі кіраваў аркестрам Беларускага тэатра юнага гледача. І дзень за днём усё болей поўніла старанная, упартая, удумлівая праца...

Ён вельмі чулы да наваколля: і калі гутарыць на занятках у кансерваторыі са сваімі студэнтамі, і калі слухае палітычныя навіны, і калі чытае літаратурную класіку. Шлях кампазітара, усё багацце яго эмацыянальнага свету, яго інтэлектуальны скарб — чалавечы перажыванні, роздум, мастакоўскія пошукі, назіранні — усё гэта спакваля пераходзіць у музычныя вобразы. Ды ў рэшце рэшт, пра музыку Я. Глебава нішто не скажа лепей, чым яна сама — шматстаяная і зусёды даходлівая.

У яго творчых ажываюць гэры старажытнай беларускай легенды пра Машэку і зухаватыя мушкецеры, дасціпныя палескія дудары і сённяшняга гарадская моладзь, эмагары-партызаны і народ нескараёнай сярэднявечковай Фландрыі. І да якой бы тэмы ні звяртаўся кампазітар, ён верны высокаму званню «сучасны мастак».

Яўгена Глебава называюць майстрам аркестравага пісьма, кампазітарам-драматургам, які ўжо сёння вырашае ў музыцы задачы павышанай складанасці. Можна, хто іншы на яго месцы здаволіўся б дасягнутым і абраў бы для сябе застылую позу гэткага «хрэстаматыйнага» кампазітара. Ён жа няспынна імкнецца ў сваёй прафесіі да вышэйшай дасканаласці і глыбіні. Бо для сапраўднага майстра 50 гадоў — гэта час, калі на змену творчай маладосці прыходзіць сталасць таленту. І прыхільнікі таленту Я. Глебава ведаюць: музыка, якую пакулу чуе толькі ён адзін, новая цікавая і добрая музыка хутка загучыць для ўсіх.

Святлана БЕРАСЦЕНЬ.

ЛАЎРЭАТАЎ НАЗАВЕ МІНСК

Лепшыя маладыя выканаўцы на флейце, габоі, кларнеце, фагоце і саксафоне з Масквы і Ленінграда, з усіх саюзных рэспублік краіны прыехалі ў Мінск для ўдзелу ва Усеаюзным конкурсе музыкантаў.

— Што такое сур'езнае творчае спаборніцтва праводзіцца ў сталіцы Савецкай Беларусі, для нас вялікі гонар і вялікая адказнасць. — сказаў карэспандэнт у БЕЛТА старшыня Аргкамітэта конкурсу, намеснік міністра культуры БССР М. Шаўчук. — Выбар, відаць, зроблены не выпадкова. Сярод 260 дзіцячых музычных школ рэспублікі цяжка знайсці такую, дзе б не было аддзялення духавых інструментаў. Есць яны і ў кожным музычным вучылішчы, і ў Белдзяржкансерваторыі. Іх выхаванцы не раз дэманстравалі высокае выкананне майстэрства. А юная мінчанка Святлана Сяргенка прадстаўляла савецкае маста-

цтва на міжнародных конкурсах у ФРГ і ЧССР, стала дыпламанткай «Пражскай вясны». Яна — адна з удзельніц сёлетняга конкурсу. Ёй, як і 180 іншым маладым інструменталістам, якія сабраліся ў Мінску, прадстаіць нялёгкае, у тры туры, выпрабаванне на творчую сталасць.

18 верасня ў канцэртнай зале сярэдняй спецыяльнай музычнай школы пры Белдзяржкансерваторыі адбылося ўрачыстае адкрыццё конкурсу. Старшыня журы, заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР кампазітар К. Хачатурян цёпла павіншаваў маладых музыкантаў, выказаў упэўненасць, што конкурс з'явіцца добрай школай для ўсіх удзельнікаў, даставіць нямала радасці слухачам.

Конкурс завяршыцца вялікім канцэртам лаўрэатаў.

АЛІМПІЙСКІ СУВЕНІР

нальная манера выканання вабяць пакупнікоў.

НА ЗДЫМКАХ: мастак Эльза НАЗАРЭНКА (злева) і адна з лепшых майстроў фабрыкі Валянціна ЛЯГУН аглядаюць гатовыя вырабы; фрагмент пано «Калейдаскоп»; насценнае пано «Мішка алімпійскі».

Фота І. ЮДАША.

У розных кутках нашай краіны, а таксама ў Японіі, Іспаніі, Польшчы, Чэхаславакіі сматарам народнай творчасці вядомы маскі і насценныя пано з саломы, вырабленыя на Хойніцкай фабрыцы мастацкіх вырабаў. Гэтыя ўзоры беларускай народнай творчасці ствараюцца майстрамі прадпрыемства са свежай жытняй саломы, зжатай уручную, каб пазбегнуць механічнага пашкоджання і каб салома з гадамі не губляла свайго натуральнага залацістага колеру і бляску. Да паўтары тысячы штук арыгінальных пано вырабляецца кожны месяц на фабрыцы. Многія з іх прысвечаны будучай Алімпіядзе-80. Вырабы хойніцкіх майстроў пастаянна маюць попыт. Цікавыя, займальныя сюжэты, нацыя-

ТУТ ЖЫВУЦЬ МУЗЫКА, ТАНЕЦ, МАЛЮНАК

Зімой і летам прыгожае возера Лукомльскае. Цёмнасінім вялізным паўкругам ахоплівае яго высокую наярэжню Новалукомля і ўпрытык падступае да высачэзных паласатых труб электрастанцыі. А там, за зялёнымі лясамі, што патанаюць у блакітнай смуге далёка за возерам, напэўна, і цяпер хаваюць свае таямніцы русалкі...

Адсюль, з дома мастацтваў, што стаіць на беразе возера, гэта ўяўляецца дзецям асабліва яскрава. Тут ажываюць для малых казкі, тут пануе музыка і танец, тут захапляе малюнак. Дом мастацтваў для дзяцей — першы ў Віцебскай вобласці, другі — ў рэспубліцы.

У аддзяленні харэаграфіі Ідзе ўрок. Ірына Якіменка паказвае вучням рытмічныя рухі таца, раскрывае іх сэнс, вымагае ад дзяцей стварыць нейкі канкрэтны вобраз, распрацаваць сюжэт.

— Пакуль гэта нялёгка даецца і ім, і мне таксама. Але мы стараемся...

У вачах Ірыны Цімафееўны ўспыхвае спагада да сваіх выхаванцаў.

— Маленькія ж яны яшчэ. Хто ў першым, хто ў другім класе. Ды і ў нашай школе мастацтваў дзеці першы год

займаюцца. Пакуль для іх галоўнае — рытміка, авалоданне асновамі таца і музычнай граматы.

— А што далей?

— Праграма навучання дзяцей на музычным, харэаграфічным і мастацкім аддзяленнях разлічана на сем год. — дапаўняе педагога дырэктар школы мастацтваў Дзмітрый Ніколенка. — Пакуль што найбольшае менавіта музыкае аддзяленне. Фактычна наша школа і створана на базе музычнай, якая працавала ў Новалукомлі ўжо 12 гадоў. Два новыя аддзяленні адкрыты толькі летась. Так што клопатаў хапае.

Гэта сапраўды так. Калі вучні музычнага аддзялення ўжо неаднаразова выступалі з канцэртамі ў Новалукомлі і ў Чашніцкім раёне, удзельнічалі ў Тыдні дзіцячай музыкі, то будучыя мастакі і танцоры паспелі пакуль нямнога зрабіць. Праўда, Дзмітрый Ігнавіч з задавальненнем паказвае работы з першай выстаўкі юных мастакоў — інкрустацыю саломкай, малюнак алоўкамі і гуашшу.

— Заўважце, — кажа Д. Ніколенка, — у нашай школе няма строгіх рамак для вывучэння той ці іншай

дyscyпліны. Хочаш — займайся музыкай і адначасова вучыся маляваць, хочаш — авалодвай майстарствам таца і асновамі музыкі.

Такая, на першы погляд, педагогічная «недyscyплінаванасць» не толькі не перашкаджае вучобе па асноўнай выбранай спецыяльнасці, а, наадварот, спрыяе гарманічнаму развіццю дзяцей. Многія дзяўчынкі з харэаграфічнага аддзялення ўжо нядрэнна іграюць на фартэпіяна.

— Сёння цяжка сказаць, — дадае Ірына Цімафееўна, — якімі яны стануць праз 5—6 гадоў. Праграма наперадзе даволі складаная. Мы будзем вывучаць класічныя, бальныя, гісторыка-бытавыя, народна-сцэнічныя і іншыя танцы. Школа мастацтваў дае глыбокую тэарэтычную і практычную падрыхтоўку, спецыяльную адукацыю.

Пройдзе час, і, магчыма, сённяшнія вучні здзівяць гледачоў скульптурамі і жывапіснымі палотнамі, малюнкамі і разбой па дрэву, цудоўным выкананнем вядомых ці новых танцаў. Бо ў школе мастацтваў ідзе ўсебаковае развіццё здольнасцей і талентаў дзяцей, іх эстэтычнае выхаванне.

М. СЯМЕНАУ.

У ВАШУ КАЛЕКЦЫЮ

БЕЛАРУСКІ САВЕЦКІ ЖЫВАПІС

БЕЛОРУССКАЯ СОВЕТСКАЯ ЖИВОПИСЬ

BYELORUSSIAN SOVIET PAINTING

PEINTURE SOVIETIQUE BIELORUSSE

Выдавецтва «Беларусь» выпусціла ў свет вялікі альбом «Беларускі савецкі жывапіс». Альбом выдадзены на беларускай, рускай, англійскай і французскай мовах. Выданне адкрываецца ўступным артыкулам, у якім расказваецца аб станаўленні і развіцці беларускага савецкага жывапісу, характарызуецца творчасць найбольш вядомых майстроў гэтага віду мастацтва. Сярод жывапісных палотнаў, рэпрадуцыраваных у альбоме, — творы М. Савіцкага, В. Грамыкі, Я. Зайцава, В. Цвіркі, Л. Шчамялёва, А. Шыбнёва, М. Залознага, К. Касмачова і іншых. Тэматыка прадстаўленых палотнаў самая разнастайная — станаўленне Савецкай улады ў рэспубліцы, жыццё і дзейнасць У. І. Леніна і яго саратнікаў па рэвалюцыйнай барацьбе, гераічны подзвіг народа ў Вялікай Айчыннай вайне, савецкі чалавек — будаўнік камуністычнага грамадства.

Г. ГАЛУБОВІЧ.

АПЕРАЦЫЯ «МУРАШНІК»

Ужо некалькі год працуе школьнае лясніцтва ў Бешанковіцкай сярэдняй школе № 2, якое арганізавана пры мясцовым доследным лясгасе. З вялікай карысцю правялі сёлета свае канікулы юныя лесаводы. Работнікам лесагадальніка яны дапамагалі дагледзець маладыя саджанцы і сеянцы, збіралі насенны матэрыял. Усё лета актыўна працаваў «Зялёны патруль».

Школьнікам нават давялося ўдзельнічаць у барацьбе з пажарам. На рахунку юных лесаводаў — актыўна праведзеная аперацыя «Мурашнік». Вучні зрабілі ўлік мурашнікаў, агарадзілі іх, рассялілі частку мурашак у новыя лясныя кварталы.

М. ПРЫГОЖЫ.

СПОРТ

РЭКОРД АЛЯКСАНДРА ФЯДОТКІНА

На міжнародных спаборніцтвах у Бельгіі мінчанін Аляксандр Фядоткін прабег дыстанцыю 10 000 метраў за 27.41,9 мінуты. Гэта новы рэкорд Беларускай ССР.

МЕТКІЯ БІТЫ

У Салігорску закончыўся 37-ы чэмпіянат краіны па гарадошнам спорту. Званне чэмпіёна краіны заваяваў масквіч М. Якунін. У камандным турніры першае месца заняла зборная РСФСР.

САПРАЎДНЫ ВОЛАТ

Зусім нядаўна газеты расказвалі аб выдатным выступленні мінскага штангіста Леаніда Тараненкі на VII летняй Спартакіядзе народаў СССР.

Там ён стаў чэмпіёнам. І вось новы поспех.

На гэты раз Л. Тараненка вызначыўся на розыгрышы «Кубка Балтыкі», які праходзіў у Таліне. Выступаючы ў вагавай катэгорыі да 110 кілаграмаў, мінчанін папрасіў устанавіць на штанзе вагу 186 кілаграмаў. Так нарадзіўся новы сусветны рэкорд!

ХУТКІЯ ЯЛЫ

На лодачнай базе Мінскай марской школы, размешчанай на Камсамольскім возеры, гарадскім камітэтам ДТСААФ праведзена асабіста-каманднае першынство горада па грэблі на марскіх ялах.

У спаборніцтвах прынялі ўдзел мужчынскія, жаночыя і юнацкія зборныя каманды раёнаў Мінска. Пераходны кубак заваявалі прадстаўнікі Фрунзенскага раёна.

ГАНДБОЛЬНАЯ ПРЭМ'ЕРА

Савецкія гандбалісты носяць высокае званне алімпій-

скіх чэмпіёнаў. Несумненна, перад маскоўскай Алімпіядай усё накіравана на тое, каб прадстаўнікі гэтага віду спорту змаглі адстаяць ганаровы тытул. У Інтэрасах зборнай краіны і яе кандыдатаў чэмпіянат СССР сярод мужчынскіх каманд вышэйшай лігі вырашана правесці толькі ў два кругі, а тэрміны значна зменшыць.

Мінск і літоўскі горад Алітус сталі месцам правядзення матчаў першага тура.

ЗА ПЕРАМОГУ І МУЖНАСЦЬ

На чэмпіянаце свету па вольнай барацьбе ў Сан-Дэлегі залаты медаль заваяваў спартсмен з Беларусі М. Харачура. За перамогу на чэмпіянаце свету і праяўленыя пры гэтым мужнасць і волю Спорткамітэт СССР прысвоіў М. Харачуры званне «заслужаны майстар спорту СССР».

Гумар

— Куды падзелася тая бландзінка, з якой цябе зайседы бачылі?
— Яна выйшла замуж.
— За каго?
— За мяне.

Шыкоўна апранутая дама доўга гартуе рэкламныя праспекты ў турысцкім бюро.
— Мадам, ці магу я дапамагчы вам? — пытаецца служачы.
— Калі ласка. Бачыце, мы з мужам у апошнія гады аб'ез-

дзілі практычна ўвесь свет, а цяпер хацелі б паехаць куды-небудзь яшчэ!
— Дзве сяброўкі сустрэліся на вуліцы.
— Як? Ты носіш акулляр? — здзівілася першая. — Цудоўна! Цяпер не так бачны зморшчынкі вакол тваіх вачэй.
— Яно так, але ж цяпер, між іншым, я лепш бачу твае.
— У бюро паміж жанчынамі ўзнікла сварка. Дарэмна шэф

спрабаваў іх супакоіць.
— Ціха! — крыкнуў ён нарэшце. — Няхай самая старэйшая з вас растлумачыць, што адбылося!...
Магільная цішыня. Ніводная не азвалася.
— Джэксан, што ў вас з рукой? — спытаў афіцэр, убачыўшы салдата з рукой у гіпсе.
— Я паламаў руку ў двух месцах, сэр.
— Будзьце асцярожней, надалей пазбягайце такіх месцаў!

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1455